

Горошкін Ігор Олександрович,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки
Національної академії педагогічних наук України, м. Київ.
igorgoroshkin@gmail.com

МОВЛЕННЄВІ СИТУАЦІЇ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В 5 КЛАСІ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

Призначення компетентнісного підходу – допомогти здобувачам освіти в розв'язанні проблем і завдань, що виникають у різноманітних життєвих ситуаціях. Підготувати до цього учнів можна в процесі розв'язання завдань, що виникають у життєвих або змодельованих на уроках іноземної мови ситуаціях. У цьому контексті особливу роль відіграють мовленнєві ситуації, що дозволяють здобувачам освіти інтегрувати знання, здобуті в процесі навчання різних шкільних предметів, а також у процесі спілкування з рідними, друзями, із засобів масової інформації, художньої літератури тощо.

Визначаючи поняття «мовленнєва ситуація», ми виходили з тлумачення означеної дефініції в «Словнику-довіднику з української лінгводидактики»: «сукупність позалінгвістичних чинників, що зумовлює потребу у висловленні. Мовленнєва ситуація може створюватися штучно на уроці задля розвитку комунікативних умінь і навичок. Мовленнєва ситуація забезпечує мотивацію навчання української мови, стимулює мовленнєву активність школярів» [1, с. 155]. Мовленнєві ситуації на уроках іноземної мови – це такий вид навчальних завдань, які імітують діяльність у сфері застосування іноземної мови, забезпечуючи пізнання в процесі аналізу учнями життєвої чи змодельованої вчителем ситуації, що передбачає аналіз її, прийняття самостійного рішення з урахуванням життєвого досвіду.

Мовленнєві ситуації дозволяють учневі працювати з інформацією в певній системі: ознайомлення із ситуацією, що виникла; розуміння її; прийняття рішення, як учинити, щоб розв'язати проблему; реалізація своїх дій; рефлексія – чи правильно я вчинив (ла), чи всі можливості було використано тощо.

У процесі залучення учнів до мовленнєвих ситуацій учитель не пропонує знання в готовому вигляді, а створює умови для вироблення в здобувачів освіти вмій приймати рішення, щоб самостійно вийти на результат. Уміння поставити мету, скласти оптимальний план дій, досягнути результату, дотримуючися плану, зіставити отриманий результат із задумом належать до універсальних, важливих для кожної людини.

Застосування мовленнєвих ситуацій сприяє формуванню в учнів стійкої мотивації до опанування предмета, розвиткові вмій діяти в нестандартних ситуаціях, застосовувати інформацію, здобуту з різних джерел, самоорганізовуватися. Розв'язання ситуаційних завдань на уроках іноземної мови передбачає вихід за межі освітнього процесу в соціальний контекст.

Так, наприклад, у 5 класі можна запропонувати учням домашнє завдання: оформити сторінку щоденника «Моя родина» (підручник А. Несвіт) [2]. Для

цього вчитель ознайомлює їх із особливостями щоденника. Учні вдома повинні отримати інформацію про членів своєї родини, дібрати потрібні лексичні та граматичні засоби, оформити сторінку свого щоденника (за бажанням її можна ілюструвати), а потім презентувати в класі. Учителеві доцільно акцентувати, що матеріал, який вони виклали на сторінці свого щоденника, можна використати згодом для оформлення анкет, резюме. Виконання цього завдання є особистісно значущим для учнів, викликає стійкий інтерес до навчання іноземної мови.

Підвищенню мотивації сприяє створення неформальної обстановки, надання можливості задоволення потреб у самореалізації, самовизначення, що є надзвичайно важливими для учнів. У цьому контексті особливої значущості набуває застосування мовленнєвих ситуацій у формі гри, оскільки доведено, що умовність ігрової діяльності, відсутність ризику невдачі призводять до того, що людина може дозволити тимчасово послабити дію системи настанов, відкриваючи шлях до інформації, яка раніше була недосяжною. У такий спосіб відбувається збільшення досвіду, і, можливо, зміна реальних настанов людини, ціннісних орієнтацій, що передбачено компетентнісним підходом до навчання іноземних мов.

Отже, мовленнєві ситуації відіграють особливу роль у формуванні предметної та ключових компетентностей учнів на уроках іноземної мови, оскільки під час залучення учнів до мовленнєвих ситуацій учитель створює умови для вироблення в здобувачів освіти вмінь приймати рішення, щоб самостійно вийти на результат. Уміння поставити мету, скласти оптимальний план дій, досягнути результату, дотримуючись плану, зіставити отриманий результат із задумом належать до універсальних, важливих для кожної людини. Формування означених умінь і передбачено компетентнісним підходом до навчання.

Література

1. Словник-довідник з української лінгводидактики / За заг. ред. М. І. Пентилюк. К. : Ленвіт, 362 с. **2. Несвіт А. М.** Англійська мова (5-й рік навчання). English (Year 5) : підруч. для закл. заг. серед. освіти : 5-й кл. 2-ге вид., доопрац. К. : Генеза, 2018. 208 с.

Каліш Валентина Антонівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, м. Глухів.
va-kl@ukr.net

МЕТАФОРА В ПОЕЗІЯХ Д. ПАВЛИЧКА

Індивідуально-авторський стиль Д. Павличка становить систему мовних засобів, яка сформувалася в результаті ретельного відбору і використання явищ мови не тільки для певного смислового навантаження, а й для естетичного впливу на читача. Н. М. Мамалюга, досліджуючи особливості індивідуального стилю поета, наголошує, що комплекс думок і почуттів автора, який загалом